

Lieksan kaupungin lausunto Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040 2. vaihekaavan kaavaehdotuksesta

Kaupunginhallitus 20.01.2025 § 22
501/00.04.01/2024

Valmistelija

Kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus antoi 23.9.2024 § 222 lausunnon maakuntakaavan luonnoksesta. Maakuntaliitto muutti luonnosvaiheesta ehdotukseen Lieksan osalta tuulivoima-alueiden määrää ja aluerajauksia. Muita merkittäviä muutoksia ei tullut. Maakuntaliitto on lähettänyt viranomaislausunnoille kaavaehdotuksen 18.12.24-3.2.25.

Maakuntahallitus toteaa vastineessaan seuraavaa:

Maakuntakaavaluonnoksessa oli mukana kaikkiaan 24 tuulivoimapotentialista aluetta, joihin haluttiin kaavaluonnoksen lausuntokierroksella saada palautetta. Tavoitteena oli ensisijaisesti lausuntojen ja mielipiteiden sekä yhdessä valmistuneiden ja luonnosvaiheessa vielä valmistumassa olleiden selvitysten kanssa kerätä kokonaiskuva eri alueiden toteuttamismahdollisuuksista ja vasta sen jälkeen valita potentiaalisimmat alueet kaavaehdotukseen. Laadittuja selvityksiä ja kaavaluonnoksen palautteita käsiteltiin maakuntakaavan eri työryhmissä (ohjaus-, maakuntakaavatyö-, energia-, maisema- ja sova-ryhmä) sekä erillisessä vaikutusten arviointityöpajassa.

Selvitysten, neuvottelujen, vaikutusten arvioinnin ja luonnosvaiheen lausuntojen ja palautteiden perusteella päivitettiin alueiden kohdekortit kaavaehdotusratkaisun pohjaksi. Kaikkien näiden perusteella kaavaehdotukseen osoitetaan 18 tuulivoimapotentialista aluetta. Kaavaluonnokseen verrattuna alueita on poistettu, rajattu uusiksi sekä joiltain osin myös laajennettu ja tuotu mukaan yksi uusi alue.

Selvitysten ja palautteiden perusteella Kolin valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen merkitys nähtiin monessa yhteydessä merkittävänä niin maisemallisesti kuin matkailullisestikin ja Kolilta avautuvaan maisemaan sijoittuvat tuulivoima-alueet vaativat huolellista maisemallisten vaikutusten arviointia. Saatujen palautteiden ja tehtyjen selvitysten perusteella, mukaan lukien valokuvasovitteet ja näkymäanalyysit, Pielisen itäpuoleiset alueet nähtiin haastavaksi toteuttaa. Lopputuloksena Pielisen itäpuolelta poistetaan Jaakonvaara-Julkuvaaran, Sokojärven ja Kuora-Vinkaran tuulivoima-alueet erityisesti Kolin valtakunnallisesti arvokkaalle alueelle aiheutuvien maisemallisten vaikutusten sekä Natura-vaikutusten vuoksi, joita selvityksissä ja vaikutusten arvioinnissa on tuotu esille. Näillä Pielisen itäpuolisilla alueilla olisi lisäksi ollut myös muita luontoympäristöön sekä asutukselle ja loma-asutukselle aiheutuvia haittoja, jonka vuoksi alueita olisi pitänyt joka tapauksessa rajata uusiksi.

Maisemavaikutusten kannalta Lieksan ja Pankakosken taajamien lähellä oleva Pankakoski – Räpsynvaaran -alue nähdään olevan sen verran sivussa Kolilta avautuvasta keskeisestä maisemasta ja lähellä jo rakennettuja alueita, että aluetta uudelleen pienemmäksi rajaamalla alueelle jätetään tuulivoima-alue. Samalla alueen nimi muutetaan osuvammin Maksimonvaaraksi.

Maisemavaikutukset Koliilta Uimaharjun taajaman takana oleville tuulivoima-alueille ei myöskään katsota olevan enää niin merkittävät, koska tuulivoima-alueet sijoittuvat Koliilta katselusuunnassa kohti koillista vaarajonon suuntaisesti Uimaharjun tehtaan ja taajama-alueen taakse. Uimaharjun tuulivoima-aluetta kuitenkin pienennetään kaavaehdotukseen taajaman lähialueelta asutukselle mahdollisesti aiheutuvien melu- ja välkevaikutusten pienentämiseksi, koska sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa haittavaikutukset nousivat esiin merkittävänä.

Lieksan kaupungin lausunto:

Lieksan kaupungin lähtökohta maakuntakaavan luonnoksen lausunnossa oli, että maakuntakaava on mahdollistava ja siinä tulisi tuoda esiin kaikki potentiaaliset tuulivoima-alueet. Kunnan omalla tarkemman tason kaavaprosessilla oltaisiin tehty yksityiskohtaisemmat selvitykset ja selvitetty siten kunkin toteuttamiskelpoisuus yhdessä hanketoimijan kanssa. Lieksan kaupungin, kuten monessa Pohjois-Karjalan kunnassa, on tuulivoimaa mahdoton toteuttaa useilla alueilla johtuen puolustuksellisista seikoista. Luonnosvaiheessa tunnistetut alueet olivat mahdollisesti riittävän kaukana valtakunnan rajalta, mutta useammat näkyivät valtakunnallisesti arvokkaaseen Kolin maisema-alueessa tai olivat liian lähellä asutusta.

Lieksan kaupunki toteaa, että yleisesti se, ettei kaupungin ole mahdollista hankkia kiinteistöverotuloja voimaloista ei ole kuntien kannalta tasapuolista. Koko Pohjois-Karjalassa jäädään tietyistä uusiutuvan energian kehityksestä ulkopuolelle. Lieksa korostaa, että maakunnan on yhdessä panostettava edunvalvontaa tällä sektorilla, jotta kompensaatiotapoja kehitetään.

Samalla Lieksan kaupunki toteaa, että on myös ainutlaatuista, että Kolin kansallispuisto ja Suomen tunnetuin kansallismaisema on juuri Lieksassa. Lieksa tunnetaan parhaiten Kolistä ja kaupunki haluaa myös vaalia arvokasta maisemaa. Kaupunki ymmärtää maisema-analyysien, lausuntojen ja näkymäanalyysien perusteella maakuntakaavan ehdotuksessa tehdyt ratkaisut. On vaikea arvioida yksiselitteisesti minkälainen tuulivoimaloiden vaikutus olisi maisemaan sekä Kolin kävijöihin.

Maisemien, Natura-arvojen ja maantieteellisten realiteettien johdosta Lieksan alueelle ei jäänyt monta mahdollista tuulivoima-aluetta eikä Lieksa esitä uusia alueita tällä lausunnolla. Lueteltujen tekijöiden sovittaminen yhteen tuulivoima-alueiden kanssa voisi osoittautua hyvin haastavaksi, ellei mahdottomaksi, siinä mittakaavassa mitä tuulivoima-alueita oli luonnosvaiheessa esillä myös kunnan omassa kaavoitusprosessissa.

Lieksan kaupunki kantaa kuitenkin suurta huolta sähkön siirtokapasiteetista Pielisen itäpuolella. Itä-Suomen kantaverkko koostuu tällä hetkellä pitkistä 110 kV rengasyhteyksistä. Kantaverkko mahdollistaa tällä hetkellä sähkön tuotannon ja kulutuksen liittämisen alueella, sijainnin ja joustopotentialin mukaan, mutta suurempien sähkön tuotanto- tai kulutushankkeiden liittäminen on haasteellista. 110 kV verkon siirtokapasiteetti ja jännitestabiilius eivät välttämättä mahdollista suuren mittakaavan sähköntuotanto- tai kulutushankkeiden liittämistä. Kontiolahti-Lieksa-Nurmes välille on esitetty ehdotuksessa 400 kV voimajohtoja siirtokapasiteetin kasvattamiseksi. Lieksan merkittävä teollisuus tarvitsee lisäsiirtokapasiteettia tuulivoima-alueiden vähentymisestä huolimatta. Sähköverkkojen kapasiteetti on yksi merkittävimmistä energaintensiivisten investointien sijoittumisen esteistä.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon.
Päätös	Kaupunginhallitus päätti antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon. Merkittiin, että Esko Saastamoinen maakuntahallituksen ja kaavatyöryhmän jäsenenä ilmoitti olevansa esteellinen, ja poistui kokoushuoneesta tämän asian käsittelyn ajaksi.
Lisätietoja	Kaupunginjohtaja Pirre Seppänen, 040 1044 001, sähköposti pirre.seppanen(at)lieksa.fi